

Naročnina za Ljubljansko pokrajino; letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 60 lir. Plača in tož se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO. Via G. Lazzaroni 10.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE iz Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 18. maja 1943-XXI

Cena posamezni številki 0.80

## Blagovni promet za Italiji priključena bivša jugoslovanska ozemlja

Uradni list »Gazzetta Ufficiale« je zadevno objavil kr. ukaz z dne 19. aprila 1943-XXI št. 340, ki se v prevodu glasi:

Clen 1. — Za uvoz blaga v bivša jugoslovanska ozemlja, priključena Italiji, četudi obsežna v svobodnem pasu, in za izvoz blaga s teh ozemelj je treba imeti dovolitve. Dovolitve izdajajo po vsakratni pristojnosti Guverner Dalmacije, Visoki komisar v Ljubljani in prefekt Fiume po predhodni pooblastitvi ministrstva za izmenjavo in valute. Pooblastitve so lahko tudi splošne.

Clen 2. — Izvoznik blaga z ozemelj iz prednjega člena mora odstopiti zavodu »Istituto nazionale per gli scambi con l'estero« plačilna sredstva, ki jih dobi od inozemstva za izvoženo blago. Odstopanje se vrši preko zavoda »Banca d'Italia« ali preko katere izmed bank, pooblaščenih za trgovanje z zunanji plačilnimi sredstvi.

Clen 3. — Monopol za trgovanje z zunanji plačilnimi sredstvi na ozemljih iz člena 1. se pridržuje zavodu »Istituto nazionale per i scambi con l'estero«. Vse posle glede zunanjih plačilnih sredstev lahko opravljajo za račun zavoda za izmenjavo in valute »Banca d'Italia« ali kakak druga banka, ki jo v to pooblasti ministrstvo za izmenjavo in valute.

Clen 4. — Razveljavljajo se vse določbe, ki bi nasprotovale temu ukazu, ki stoji v veljavo deseti dan po objavi v »Gazzetta Ufficiale del Regno«.

## Prijava zaloge škroba

Trgovci, ki imajo na zalogi škrob, se ponovno opozarjajo, da je rok za prijavo škroba potekel že 3. t. m. Vsi oni, ki še niso prijavili Pokrajinskemu svetu korporacij svojih zalog škroba, naj to storo najkasneje do 20. t. m. (Glej »Trg. list« št. 35 z dne 30. aprila t. l.), da se izognejo kazenskim sankcijam.

## Kolkovanje inozemskih faktur

Pokrajinska zveza delodajalcev je izdala opozorilo, kako naj se pojmuje člen 22. naredbe z dne 8. februarja 1943-XXI št. 16, po katerem so zavezane kolkovanju inozemske fakture.

Kolkovanju so zavezane samo fakture, izdane v državah izven Kraljevine Italije, ker se za fakture, izdane v Italiji, že plača predpisani kolek v trenutku izdaje. Seveda se morajo vsi, ki prejema te fakture, prepričati, da so te fakture res pravilno kolkovane, ker zapadejo sicer po zakonu predvidenim kaznim.

Dohodnina, ki se v Kraljevini v mnogih primerih pobira za promet v Kraljevini sami z 2% kolkovanjem na vrednost, ne velja za Ljubljansko pokrajino in torej v Kraljevini izvršena prodaja blaga, namenjenega Ljubljanski pokrajini, ni podvržena temu davku.

Tako blago pa je podvrženo ob vstopu v Ljubljansko pokrajino Prometnemu davku, kakor je določen za razno blago domače proizvodnje z odstotki, ki jih predvideva veljavna tarifa. Blago pa, ki

# Uspešno delo Združenja trgovcev

## Zasedanje Sveta Združenja trgovcev

V petek popoldne je bilo v sejni dvorani Trgovskega doma 1. zasedanje Sveta Združenja trgovcev ob polni udeležbi članov. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik Združenja trgovcev Ljub. pokrajine Zvonimir Lukič, ki je po konstataciji sklepčnosti pozdravil vse navzočne, imenoma pa strokovnjaka Pietra Grassija in tajnika Zveze delodajalcev g. Potočnika. Tajnik Potočnik se je zahvalil za pozdrave ter pozdravil svet tudi v imenu predsednika Zveze delodajalcev dr. Slokarja ter strokovnjaka dr. Marchesonija, ki sta oba službeno zadržana in se zato zasedanja Sveta ne moreta udeležiti. Zeli zborovanju popoln uspeh. Zveza delodajalcev bo tudi v bodoče vedno podpirala težnje Združenja trgovcev.

Predsednik Združenja je nato podal vsebinsko zelo bogato poročilo o delu Združenja ter omenjal iz njegovega poročila naslednje najvažnejše navedbe:

Z olajšanjem poštnih in prometnih zvez je prišlo Združenje v stik s podeželjem ter moglo začeti z organiziranjem poverjeništev. V sporazumu z Združenjem industrije je bilo prvo poverjeništvostanovljeno v Kočevju. Predlagam, da se ustanove delegacije še v Novem mestu, Kočevju, Logatcu, Črnomlju oz. Metliki, Ribnici, na Vrhniki in če bo potreba tudi v Višnji gori. Z organizacijo poverjeništev se bo začelo takoj.

Posebno pozornost posveča Združenje strokovnemu šolstvu. V vsej pokrajini je 9 trgovsko-obrtno-nadaljevalnih šol, ki jih podpira Združenje.

Ker je delo Združenja zelo naraslo, je sindikat lesnih trgovcev nastavljal uradnika.

Ustanovil se je poseben sindikat trgovcev s steklom in porcelanom in bil izvoljen za predsednika veletržec g. Anton Agnola.

Predstavniki gospodarskih organizacij so bili 15. decembra sprejeti od Ekse. Visokega komisarja Emilia Graziolija. Predsednik Združenja je prečital takrat Ekscelenci Vis. komisarju obširno poročilo, kateremu je sledil Ekscelencen z veliko pozornostjo. Poročilo je v celoti objavil »Trgovski list«, da ga tu ni treba ponavljati. Kmalu po tem sprejemu smo mogli ugotoviti pospešeno reševanje nekaterih naših zahtev. Najvažnejše vprašanje je pač bila odškodnina trgovcem za odvzete čevlje. Ekse. Vis. komisar nam je tedaj obljubil, da se bo zavzel za našo prošnjo in v imenu vseh prizadelih trgovcev se mu iskreno zahvaljujem, da se je odškodnina tudi v polnem znesku že izplačala. Posebej moram tu naglasiti zasluge predsednika sindikata trgovcev s čevlji tovariša Trebarja. Za podporo pri naši akciji pa se zahvaljujem tudi dr. Plessu, šefu VIII. oddelka dr. Appoloniju, predsedniku dr. Slokarju, strokovnjaku dr. Marchesoniju, tajniku Po-

prej ni bilo podvrženo temu davku, navedeno v tabeli C, priloženi naredbi z dne 29. dec. 1942-XXI št. 260, plača ob vstopu v pokrajino imenovani davek v višini 2%.

točniku in županu generalu Rupniku.

Pozivu Vis. komisarja za prostovoljne prispevke v korist Podpornega sklada se je trgovstvo častno odzvalo in Vis. komisarju sem izročil 123.000 lir, ki jih je ljubljansko trgovstvo prostovoljno nabralo.

V ponedeljek 3. maja smo bili povabljeni zastopniki gospodarskih organizacij k Ekse. Visokemu komisarju, ki nam je pri tej priliki podal izčrpno in pregledno poročilo o 2letnem uspešnem delu Vis. komisariata. To poročilo je bilo objavljeno v »Trg. listu«.

Predsednik Združenja je nato obširno poročal o akciji za zvišanje maksimalnih cen vina. Z vsem priznanjem je omenjal razumevanje, ki ga je pokazal Vis. komisar in drugi funkcionarji. Vprašanje še ni dokončno rešeno, upa pa, da bo ugodno rešeno. Provizorična rešitev zadovoljuje trgovce.

Opozorili pa smo Ekse. Visokega komisarja tudi na dvakratno obdačenje uvoženega vina, ker se plačuje sedaj poleg 2% splošnega prometnega davka še 3% splošni prometni davek. Upanje je, da bo tudi to vprašanje ugodno rešeno.

Ko bodo zadoščene prvenstvene potrebe oborožene sile, bo ostala prosta prodaja piva.

Vse to dokazuje, da je bila akcija Združenja vseskozi uspešna.

Na predlog Združenja in Korporacijskega sveta so bili od apelacijskega sodišča imenovani za častne sodnike gospodje: Naglas Viktor, Kalin Savel, Agnola Anton, Čermelj Kristijan, Grom Srečko, Gorec Jozo, Krek Janko in Lukič Zvonimir, vsi v Ljubljani, iz Novega mesta pa: Kastelic Edmund, Pavčič Josip, Mahorčič Karel, Ogrizek Josip in Matko Josip.

Z lepim priznanjem je govoril nato predsednik Združenja o našem »Trgovskem listu«, o dobrem delu uprave in uredništva ter o lepem napredku, ki ga je dosegel »Trgovski list« v zadnjem času. Sedaj je tudi glasilo Sindikata gostilniških podjetij ter Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov. Naklada lista se je zato tudi povečala. Prosi vse gg. trgovce in gostilničarje ter sploh vse gospodarske ljudi, da »Trgovski list« tudi v bodoče podpirajo kot naše skupno gospodarsko glasilo.

Pokrajinski svet korporacij je imel 23. februarja svojo 1. plenarno sejo, na kateri je predsednik dr. Bisia poročal o reorganizaciji bivše Zbornice za TI, o uvedbi korporacijskega sistema ter podal razne statistične podatke. Zaradi nove organizacije uradov sveta se je zvišalo število nameščencev, kar je upravičilo zvišanje doklad za PSK. Ustanovljeni so bili številni novi uradi in oddelki: urad za izvoz in uvoz, urad za tehnični les, urad za promet s tekstilnim blagom, urad za razdeljevanje kuriva, urad za nadzorstvo in razdeljevanje usnja itd.

PSK ima naslednje število članov: 5.580 obrtniških, 3.296 trgovskih, 1.256 gostilniških in 145 industrijskih obratov. V Združenju trgovcev je skupno včlanjenih

4.822 članov, ki so organizirani v 22 sindikatih.

Predsednik Združenja je nato poročal o delovnih tekmah, ki so bile 2. in 9. maja. Izid o tekmovalju bo šele objavljen. Predsednik se je zahvalil vsem, ki so sodelovali pri teh tekmah.

Interno delo Združenja je bilo živahno. Od maja do konca 1942 je bilo 152 članskih sestankov, letos pa jih je bilo že 62. Intervencije so bile številne in je Združenje tudi mnogokrat interveniralo v korist odsotnih članov in trgovskih pomočnikov.

Združenje je doseglo odpravo luksuznega davka za mnoge predmete ter omiljenje obdačenja nagrad. Kakor smo si z uspehom prizadevali, da se je plačala trgovcem s čevlji polna odškodnina, tako si prizadevamo, da se plača polna odškodnina trgovcem z lesom, z žepnimi svetilkami in s športnimi predmeti. Predsednik je nato po vrsti naštel še vse druge intervencije, ki jih je izvedlo Združenje.

Združenje je tudi vložilo predstavo za otvoritev telefonskih zvez vsaj zastopnikom sindikatov in da se jim dovoli uporaba koles.

Predsednik je nato podrobno opisal položaj vsake posamezne stroke.

Svoje poročilo je zaključil predsednik z naslednjimi besedami:

Ne bom se spuščal v podrobnosti dela Združenja samega in sin-

dikatov, ker so vsi gg. tovariši-predsedniki navzočni in sami najbolj vedo, kaj se vse dela in obravnava v Združenju.

Isto velja za člane izvršnega odbora.

Vaše prizadevanje in požrtvovalnost ne potrebuje prav nobenega komentarja, pač pa Vam gre vsem prav toplo in pristržno zahvala za neumorno in požrtvovalno delo v interesu zaščite našega trgovskega stanu.

Ekspertu g. Grassiju, ki nam povsod s svojimi nasveti in intervencijami pomaga, izrekam tudi našo pristržno zahvalo.

Izčrpno je predsedstveno poročilo, prosim Vas vse, da Združenje tudi v bodoče podpirate pri njegovem napornem delu, v ostalem pa, da odobrite vse storjene sklepe.

Predsednik Združenja je nato poročal o računu izgube in dobička ter po vrsti detajlno razložil vsako postavko. Prav tako tudi vsako postavko v bilanci. Njegova pojasnila so bila tako jasna in izčrpna, da so bila sprejeta soglasno in brez debate.

V imenu nadzorstva je poročal g. Čebin, ki je predlagal upravi absolutorij s pohvalo. Ker ni bilo nobenih predlogov in se ni nihče oglasil pri slučajnostih k besedi, je predsednik zaključil zasedanje sveta ter se vsem zahvalil za udeležbo in za pomoč, ki so jo izkazovali Združenju v njegovih prizadevanjih za koristi trgovskega in gostinskega stanu.

Stvarno in vsebinsko bogato je bilo zasedanje Sveta in videlo se je, da so vsi trgovci in gostilničarji odločeni, da v slogi in z resnim delom delajo za napredek svojih podjetij in vsega gospodarstva.

## Dober razvoj italijanske proizvodnje

Pri razpravi o proračunu italijanskega ministrstva za korporacije se je govorilo tudi o italijanski proizvodnji. Minister za korporacije je izjavil, da ne kaže italijanska industrija po treh letih vojne prav nobenih znakov dezorganizacije ali utrujenosti. So pa naravno nekatere težkoče, od katerih so neke tudi resne. Tako zahteva stanje kuriva največjo pozornost, a tudi že v prvi svetovni vojni je povzročalo to vprašanje resne skrbi. Celo Anglija, ki ima v obilici premoga, preživlja krizo zaradi kuriva. Italija skuša nadomestiti pomanjkanje premoga s povečano proizvodnjo lignita in šote. Minister je nato govoril o vprašanju surovin in stanju delovnih sil. Civilna mobilizacija in osredotočenje vseh funkcij za delovno službo v korporacijskem ministrstvu bosta omogočila še bolj učinkovito akcijo za zagotovitev potrebnih delovnih sil. Število zaposlenih je že zelo veliko in samo ženskih sil je bilo mobiliziranih 1.900.000. Na tem polju pa so možni še novi uspehi, zlasti tudi z izvežbanjem delavcev ter bolj racionalno razdelitvijo delovnih sil. Nekateri zavodi in podjetja, zlasti večja, so dosegla uspehe, ki zaslužijo vse priznanje.

Politika vlade glede cen se je izkazala kot dobra in pravilna.

Kadar je ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem porušeno, je absolutno potrebna akcija države za zaščito vrednosti denarja in s tem kupne moči prebivalstva. V zvezi s cenami je tudi razdeljevanje izdelkov in pridelkov. Minister je razložil nekatere vladne ukrepe in poudaril, da bo treba še stopnjevat akcijo za izdelavo tipiziranih predmetov.

Glede socialne politike je naglasil minister, da so načela fašistične revolucije prodrli tudi v mnogih drugih državah. Vzajemnost med kategorijami in razredi je zlasti potrebna v vojnih časih in v Italiji je bila dosežena že pred 20 leti. Minister je nato govoril o sindikatih in korporacijah, ki so danes bolj živi in trdni kakor kdaj koli. Te dve tipični fašistični ustanovi se bosta še izpopolnili, toda danes ni časa za radikalne preosnove. Razvoj italijanske proizvodnje je ugoden in italijanski narod z vedrim čelom pričakuje bodočih dogodkov.

## Gostilničarji!

Naročite se na

»Trgovski list«!



## Italijanski monopolski dohodki

Dohodki iz italijanskega državnega monopola so predvideni v novem proračunu za 1943/44 na 7910 milijonov lir proti 5334 milijonov v prejšnjem letu. Tobačni monopol naj da državi pri prometu 9170 milijonov lir 7336 milijonov lir, to je za 2520 milijonov lir več ko v prejšnjem letu. Dohodek solnega monopola je pri prometu 540 milijonov proračunan na 378 milijonov lir. Drugi dohodki monopola pa bi bili iz doneskov monopola na cigaretni papir, vžigalice in kamenčke za vžigalnice.

## Iz italijanskega gospodarstva

Ministrski dekret, ki ga je objavil rimski Uradni list, odreja, da ne sme od 1. maja dalje poraba električnega toka v industrijskih obratih presegati množine, ki se je porabila v istem mesecu lani. Ta omejitev pa ne velja za podjetja težke in kemične industrije.

Da se poveča proizvodnja vojno važnih predmetov, je odredil korporacijski minister v soglasju z ministrom za oboroževanje, da znaša delovna doba v vseh industrijskih obratih 48 ur. Prekinitve in ustavitve razen v primerih višje sile so dopustne le z izrecnim dovoljenjem korporacijskega ministrstva. Uradni za posredovanje dela so dobili nalog, da izvedejo hitro nastavitve prostih delovnih sil, da se prepreči tudi le časna brezposelnost in da bo s tem zagotovljeno povečanje industrijske proizvodnje.

Ministrstvo za izmenjavo blaga in valute je sklenilo enotno ureditev izvoza semenskega blaga in razširitev kontrolnega sistema na izvoz semenskega blaga. Da ne bo nikakih nesporazumov, naglašajo ministrstvo, da velja z žetvenim letom 1942/43 sistem kontroliranega izvoza semen za vse inozemstvo. Za nobeno državo ne bodo dobile italijanske izvozne tvrdke individualne izvozne licence. Vse izvozne licence se bodo izdajale samo naslednjim trem organizacijam: Družbi za izvoz semen v Bologni, Italijanski zvezi kmetijskih konzorcijev v Rimu in Korporaciji za semena sladkorne pese v Rimu.

Ze nekaj časa napovedana temeljita reforma italijanske vojne zakonodaje glede trga z vrednostnimi papirji je sedaj bila izvedena v obliki posebnega zakonskega dekreta. Z novim dekretom opušta vlada dosedanje prakso, da bi se ohranila trgovina z delnicami. Zato je bila ukinjena določba, da mora prodajalec delnic podpisati za isto vsoto državne zakladne liste. Namesto tega se uvaja borzni prometni davek, ki ga mora plačati vsakokratni kupec. Za delnice, ki ne kotirajo na borzi, veljajo podobne določbe. Dekret predvideva, da more finančni minister z ozirom na dvig tečajev zvišati davčne stopnje. Ta nova ureditev je v skladu z izjavo finančnega ministra Acerba, da država noče ustaviti borzne kupčije, pač pa primerno participirati na tam doseženih dobičkih. Objava novih določb je povzročila na italijanskih borzah oživiljenje kupčije z delnicami, ki je že nekaj mesecev popolnoma počivala.

**že v 24 urah** barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilnika srajce ovratnike in manšete, Pere, sušji, monga in lika domače perilo

**tovarna JOS. REICH**  
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova 2  
Telefon št. 22-72.

# Ustroj Hrvatske državne banke

## Iz govora ministra dr. Košaka

Hrvatski zakladni minister doktor Košak je imel prejšnji teden po radiu govor, v katerem je napovedal, da bo v kratkem objavljen zakon o Hrvatski državni banki. Sedaj je bil ta zakon objavljen in s tem stopa po besedah ministra dr. Košaka Hrvatska v tretje razdobje svojega finančnega življenja. Nato je govoril minister dr. Košak o glavnih določbah novega zakona ter med drugim izjavil:

Glavni smisel novega zakona je, da je Hrvatska drž. banka glavni čuvar narodne valute in zato neodvisna od vpliva vsake druge državne oblasti. Zato je podrejena neposredno Poglavniku in ima praktično značaj ministrstva. Posebna naloga banke je skrb za ohranitev stalne vrednosti domačega denarja, ureditev vsega denarnega in plačilnega prometa ter dovoljevanje kreditov narodnemu gospodarstvu v skladu s splošnimi narodno-gospodarskimi potrebami. Hrvatska drž. banka je emisijski zavod in samo ona sme izdajati bankovce. Poleg tega ima banka ingerenco na določevanje cen, dovoljevanje uvoza in izvoza, nadzoruje denarne zavode in sodeluje pri sklepanju trgovinskih pogodb.

HDB je delniška družba z glavnico 300 milijonov kun, ki je razdeljena na 60.000 poimenskih delnic. Lastniki delnic morejo biti samo državljani NDH.

Posli, s katerimi se sme baviti banka, so z zakonom omejeni samo na posle emisijske banke. Izrečno je prepovedano banki, da bi se zavezovala za menicami, da bi jamčila za državne obveznosti in dovoljevala hipotekarna posojila. Država se more pri banki zadolžiti samo do določene višine. Te zadolžitve pa morajo biti le časne in kratkoročne.

Bankovci v obtoku morajo biti kriti z zlatom, devizami, menicami, čeki, lombardnimi posojili in vrednostnimi papirji. Kot posebna vrsta kritja služijo zadolžnice NDH kot protivrednost za nekdanje jugoslovanske bankovce.

Na čelu uprave banke je predsednik, ki ga nadomestujeta podpredsednika. Oba imenuje Poglavnik. Upravni odbor šteje 5 članov, in sicer predsednika, podpredsednika, glavnega ravnatelja banke in še dva člana, ki ju izvoli glavna skupščina. Upravni odbor odloča v vseh vprašanjih. Pri banki je tudi posvetovalni odbor, ki šteje 10 članov in med katerimi mora biti vsaj po en zastopnik denarnišva, gozdarstva, rudarstva, obrta, industrije, trgovine, kmetijstva in združništva. Člane imenuje predsednik banke v sporazumu z ministrom za gospodarstvo in zakladnim ministrom. Nadzorni odbor ima 5 članov in ga izvoli glavna skupščina. Banka ima številne ugodnosti in privilegije. Novi zakon tudi določa, da mora banka vsakega 15. in zadnjega dne v mesecu objavljati izkaz o svojem stanju. Vendar pa je ta vsota mnogo manjša, kakor pa se govori po ulici. Poleg tega pa je treba upoštevati tudi razne okoliščine iz notranjega in zunanjega življenja hrvatske države v zadnjih dveh letih. Na zvišanje obtoka so vplivali trije činitelji. V prvi vrsti treba omeniti zadolžitev države, predjme zavezniškim vojskam in klirinški saldo.

Država se je zadolževala zaradi svojih izrednih izdatkov, ki jih ni mogla kriti z rednimi dohodki. Od teh izrednih izdatkov treba omeniti: izredni izdatki ustanovitve in

ustroja naše oborožene sile. V dveh letih se je morala postaviti vojska, za kar je sicer časa več desetletij. Zaradi razmer pa je treba imeti tako veliko vojsko, da njeno vzdrževanje presega redno davčno moč države. Javna dela so nadaljnji vzrok izrednih izdatkov. Minister je tu omenil delavska stanovanja, zboljšanje zemljišč, da bi se povečal pridelek žita, najbolj nujna popravila prometnih zvez ter popravilo objektov, ki so bili razdejani od upornikov. Tu treba omeniti tudi popravilo lokomotiv in železniškega parka. Skrb za begunce je bila tretji vzrok za izredne izdatke. V četrto skupino izrednih izdatkov spadajo izdatki, od katerih vsak po sebi ne pomeni sicer mnogo, vsi skupaj pa močno obremenjujejo državno blagajno in ki bi se mogli imenovati ustanovni stroški države. Morda bi kdo dejal: Toda zakaj se je država zadolževala baš pri Hrvatski državni banki? Na to je treba odgovoriti: Izredne potrebe države so bile neodložljive. Razmere na denarnem trgu pa še niso bile ugodne za plasiranje državnih posojil. A tudi sam denarni trg se ni organiziral v takem tempu, kakor se je organizirala država. V takšnih primerih ni druge poti, kakor da država najame posojilo pri emisijski banki in v ugodnejših razmerah to posojilo konsolidira, t. j. da ga prenese na kreditni trg.

Drugi glavni vzrok za povečanje obtoka bankovcev so bili predjmi zavezniškim vojskam. Čeprav so se zavezniške vojske v znatnem delu že od začetka oskrbovale same, v zadnjem času pa se sploh same vzdržujejo, je vendar bivanje tako številnih vojsk na našem ozemlju zahtevalo znatne izdatke v kunah. Mezdje in dnevnice za izdelavo barak in razni drugi izdatki so se mogli plačevati samo v kunah. Te kune je posodila država zavezniškim vojskam. Te izdatke pa državi vračajo zavezniške vojske v blagu, oziroma v prvi vrsti v dobavi orožja. Omenim naj samo to, da je po zaslugi zavezniških vojsk, njih orožja in njih krvi rešen znaten del državnega ozemlja iz oblasti upornikov.

Najmanj pa je povzročil povečanje obtoka bankovcev naš aktivni klirinški saldo. Treba pa poudariti, da je NDH v blagovnem prometu s sosednimi državami, zlasti pa z Italijo in Nemčijo, močno pasivna. Če je končni saldo za nas vseeno aktiven, je vzrok v raznih činiteljih, kakor prevozih po železnici, prenosu delavskih mezd iz tujine itd.

## Obtok bankovcev in zvišanje cen

Vsem je znano, da gre danes po vsem svetu največji del proizvodnje v vojne namene in da je proizvodnja potrošnih predmetov omejena na minimum. Če bi se v vojnem času ravnale države po teoriji o vrednosti denarja, ki bi se določevala po odnosu količine blaga v prometu proti količini denarja v obtoku, bi prišle hitro v nemogoče položaj. Cene se v vojnih razmerah ne morejo oblikovati z valutnimi ukrepi. Nekateri ljudje trde, da so cene črne borze tiste prave cene, ki bi se morale priznavati. Nekega dne sem zvedel, je nadaljeval minister dr. Košak, da je neki preprodajalec zahteval za meter oblačilnega blaga 6000 kun. Pred vojno se je plačalo za tako blago približno 300 din, to je dvajsetkrat manj. Če bi torej ho-

teli to ceno določiti z valutnimi ukrepi, bi se moral naš obtok bankovcev znižati za dvajsetkratno, da bi dobili predvojno ceno blaga. Obtok bankovcev bi torej smel znašati samo nekaj nad eno milijardo. Vsi pa vemo, da je znašal v prvih dneh vojne obtok bankovcev na sedanjem hrvatskem ozemlju približno 7 milijard. S tem je jasna absurdnost takšnega mnenja.

Minister dr. Košak je nato govoril o oblikovanju cen, o varčevanju, notranjih posojilih in kritju državnih posojil ter državnih izdatkov. O teh njegovih izvajanjih pa bomo poročali prihodnjic.

## Denarnišvo in zavarovalstvo

### Prijava terjatev pri bivši Poštni hranilnici

Sekvester Poštne hranilnice objavlja:

Z ozirom na oba svoja prejšnja poziva lastnikom čekovnih računov, ki sta bila objavljena v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« št. 14 z dne 17. februarja 1943 in št. 31 z dne 17. aprila 1943, sekvester Poštne hranilnice v Ljubljani poslednjic objavlja, da morajo to terjatev pisмено prijaviti vsi lastniki kakavega čekovnega računa pri bivši Poštni hranilnici v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani ali pri kateri drugi bivši podružnici, ki imajo svoj domicil ali sedež v Ljubljanski pokrajini ali v ostali kraljevini Italiji.

Rok za prijavo se podaljša še za en mesec in zapade nepreklicno 17. junija 1943.

Za hranilne vloge za enkrat ni treba vlagati še nobenih prijav.

**Hranilne vloge** Hranilnice N.D.H. so lani narasle na 415 milijonov kun, vloge na tekoče račune pa na 1378 milijonov. Likvidnost hranilnice je bila velika in je imela hranilnica ob koncu 1. 1942 227 milijonov kun gotovine.

## Industrija kavčuka v Braziliji pod državno kontrolo

Brazilijanska vlada je ustregla želji Združenih držav Sev. Amerike in postavila vse industrije, ki predelujejo kavčuk pod državno kontrolo. Ta ukrep je v zvezi z ameriškimi prizadevanji, da se brazilijanska proizvodnja surovega kavčuka zviša za 50 odstotkov na 50.000 ton. Združene države Severne Amerike hočejo prepričati, da bi Brazilija to povečano proizvodnjo sama predelala v železi.

## Vrnitev posestev bivšim lastnikom v Galiciji

1. maja je stopila v veljavo naredba generalnega guvernerja, po kateri se vrnejo kmetijska posestva, ki niso presegala 1. septembra 1939 20 hektarjev, bivšim lastnikom ali njihovim zakonitim dedičem. Obnova lastništva velja načeloma tudi za pripadajoče pstranske obrate in gozdove, razen če niso del velikega in sklenjenega gozdnega posestva. Izključeni od zopetne pridobitve lastniške pravice so bivši poljski državljani, ki imajo svoje bivališče izven Generalne gubernije, Nemčije ali Protektorata, nadalje osebe, ki so bile obsojene zaradi proti Nemčiji ali njenim zaveznikom storjenega sovražnega dejanja in Zidje. Za poljske državljane, ki bivajo na Slovaškem, se bo to vprašanje šele uredilo.

## Gostilničarski vestnik

### Manjši promet v budimpeštanskih gostinskih obratih

Strokovna organizacija hotelirjev in gostilničarjev v Budimpešti je izdala letno poročilo, iz katerega je razvidno, da morejo gostinski obrati kriti le del svojih stroškov iz dohodkov svojih obratov, ker njih cene zaradi prepovedi dviga cen ne morejo iti vstric z druginjo. Cene glavnih potrošniških predmetov so se zvišale za 160,4 odstotka, urad za kontrolo cen pa dovoljuje druginjski dodatek k osnovnim cenam za največ 27 do 35 odstotkov. Urad za kontrolo cen nadalje priznava samo čisti dobiček v višini 3 odstotkov, dočim priznavajo davčne oblasti čisti dobiček v višini 10 do 12 odstotkov. Pa tudi pri zvišanem davčnem čistem dobičku so mogli budimpeštanski gostinski obrati doseči samo 59,8 odstotka prometa, ki so ga dosegli 1. 1927. Prenočevanja v hotelih so padla za 2,6 odstotka, dočim so v prejšnjih letih narasla za 34,6 odstotka. Povprečno je ostalo v 1. 1941. 21,4, v letu 1942. pa 14,7 odstotka vseh razpoložljivih sob praznih.

## Gospodarske vesti

Nov vozni red je bil 16. maja uveljavljen na vseh italijanskih železnicah.

Hrvatska vlada je izdala nekatere nove določbe glede tehničnega razvoja mednarodnega blagovnega prometa. Veljavnost uvoznih dovoljenj je bila podaljšana na 3, onih s predhodnim dovoljenjem za uvoz pa na štiri mesece. Pristojbine za redna uvozna dovoljenja so bile določene na dva odstotka fakturnega zneska. Za blago iz Nemčije se smejo pobirati te pristojbine šele pri ocarinjenju uvoznega blaga.

**Tvornica vagonov v Brodu** je imela lani 9,6 milijona kun čistega dobička. Glavnica družbe znaša 53 milijonov kun. Za predlansko leto je izkazala družba 13 milijonov kun izgube.

Na Hrvatskem bodo vse majhne obrtniške obrate združili v večje obrate, ki bodo pod državnim nadzorom. Na ta način upajo, da se bodo mogle bolj racionalno izkoristiti in popravljati stare obleke, stari čevlji itd.

**Občinski svet v Derventi** je sklenil, da zgradi novo in moderno kladnico. V ta namen je dovolil kredit 2 milijonov kun.

**Zagrebska plinarna** je te dni praznovala 80letnico svojega delovanja. V začetku je plinarna dolgo vrsto let komaj živelarila, danes pa se je razvila v eno najbolj aktivnih mestnih podjetij.

**Zapora za ustanavljanje novih tovarn** je bila na Bolgarskem razglašena za podjetja, ki izdelujejo čokolado, slaščice, kavčukaste izdelke, mlo itd.

**Madžarska** je ustavila svoje poskuse za pridelovanje bombaža, ker se je izkazalo, da madžarsko podnebje ni ugodno za gojitev bombaža.

**Blagovna izmenjava med Madžarsko in Turčijo** na podlagi pred kratkim sklenjene trgovinske pogodbe se je že začela. V Carigrad je prišlo 7 vagonov z madžarskimi tekstilnimi izdelki. V Madžarski pa v kratkem pričakujejo dobave turških surovin. Turki si prizadevajo, da bi povečali trgovinske stike z madžarsko industrijo, ker je v Turčiji večje povpraševanje po kmetijskih traktorjih. Sedaj se pogaja Turčija s Švico glede dobave 250 traktorjev za kmetijska dela. Madžari bodo uvozili večjo količino turških preprog. Madžarsko zunanje ministrstvo bo zaenkrat dalo uvožno dovoljenje za turške preproge v višini 100.000 turških funtov.

**Vrednost slovaške zunanje trgovine** je v prvem letošnjem četrtletju v primeri z lanskim narasla od 1,6 na 2,1 milijarde Ks. Od te vsote odpade 1200 (lani 870) milijonov Ks na uvoz in 900 (700) milijonov Ks na izvoz. 70% vse zunanje trgovine odpade na Nemčijo s Protektoratom, nato slede Italija, Madžarska in Švica.

**Novo uvedeno racioniranje potrošnje čevljev** v Švedski predvideva za vsako osebo dodelitev enega para čevljev in do dveh parov za poldrugo leto.

Tudi na Norveškem bodo omejili število denarnih zavodov. V Oslu je bilo od 79 bančnih poslovalnic zaprtih 30.

**OKVIRJE** izdeluje specialist **KLEIN**  
Wolfova 4